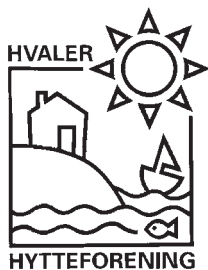

FORSLAG TIL ÅRSMØTET I HVALER HYTTEFORENING LØRDAG 30. JUNI 2007

FORSLAG 1 FRA STYRET

Endring av § 7 Økonomi, kontingent

Hvaler Hytteforenings vedtekter § 7 – Økonomi. Kontingent – lyder slik:

§ 7 ØKONOMI. KONTINGENT
Regnskapsåret avsluttes 30. april. Alle utbetalinger attesteres av lederen. Medlemskontingenten fastsettes av Årsmøtet.

Ordlyden i § 7 foreslås endres til:
§ 7 ØKONOMI. KONTINGENT
Regnskapet til Hvaler Hytteforening skal følge kalenderåret. Medlemskontingenten fastsettes av Årsmøtet.

Den til enhver tid valgte leder og kasserer på årsmøtet, gis disposisjonsrett og fullmakt til foreningens bankkontoer og gis også fullmakt til å hente ut verdipost og rekommanderte brev.

Begrunnelse for forslaget:

Foreningen har i mange år benyttet seg av avvikende regnskapsår, med regnskapsavslutning den 30. april. Etter at foreningen blant annet har valgt å utbetale styrehonorarer som er skattepliktig og som også medfører andre avgifter, er det tungvint og belastende å måtte ta hensyn til blant annet dette for to kalenderår. I tillegg har vi valgt å kreve inn

kontingenten på en annen måte, slik at den nå kan sendes ut i begynnelsen av hvert kalenderår.

Ved å gå over til å følge kalenderåret vil man også få bedre tid til regnskapsavslutning og årsberetning m.m. som er knyttet opp mot årsmøtet.

Årsmøtene til Hvaler Hytteforening vil fortsatt kunne avvikles ca. 1. juli hvert år, selv om man foretar en slik endring som foreslått.

Blant annet Postbanken skriver i brev, april 2007 følgende om disposisjonsrett: «Foreninger og lag må fremlegge bekreftet kopi av årsmøteprotokoll, før disposisjonsrett og fullmakt kan gis navngitte personer».

Ved å ha dette nedfelt i våre vedtekter vil det være nok å ta med årsmøteprotokollen og henvise til de personer som er valgt på årsmøtet.

Styret anbefaler forslaget vedtatt.

FORSLAG 2 FRA STYRET

Ekstra styregodtgjørelse

Det foreslås for årsmøtet å vedta nedanstående forslag til ekstra styregodtgjørelse for leder, styremedlemmer og varamedlemmer (unntatt nestleder, sekretær og kasserer) for tilbakelagt periode 2006/2007:

Leder: kr. 10.000,-
Styremedlemmer kr. 500,-

Begrunnelse for forslaget:

Leder av Hvaler Hytteforening har i løpet av året 2006/2007 hatt en arbeidsbyrde som har vært langt større enn forventet da forslag til styrehonorarer ble vedtatt på årsmøtet i 2006.

Styret anmoder derfor årsmøtet om å etterbevilge kr. 10.000,- til foreningens leder for regnskapsåret 2006/2007.

På årsmøtet i 2006 ble det under behandlingen om styrehonorar gitt en feilaktig opplysning om at øvrige styremedlemmer mottok kr. 1.000,- pr. år. Det skulle ha vært opplyst at beløpet var kr. 1.500,-

Styret anmoder derfor årsmøtet om å etterbevilge kr. 500,- til hvert styremedlem for tilbakelagt periode 2006/2007.

Styret anbefaler forslaget vedtatt.

FORSLAG 3 FRA STYRET

Styregodtgjørelse for perioden 2007/2008

Det foreslås et styrehonorar på til sammen kr. 92.000,- Dette fordeler seg slik:

Leder kr. 35.000,-

Arbeidsutvalgets øvrige medlemmer (nestleder, sekretær og kasserer) kr. 15.000,- pr. medlem

Øvrige styremedlemmer og varamenn kr. 2000,- pr. medlem.

Begrunnelse for forslaget:

Leder har i løpet av året 2006/2007 hatt en arbeidsbyrde som har vært langt

større enn forventet, og det er intet som tilsier at aktivitetsnivået for året 2007/2008 forventes å bli mindre. Styret mener at et honorar på kr. 35.000,- til en aktiv leder er lønn som fortjent.

Styret mener at et honorar til øvrige styremedlemmer og varamenn på kr. 2000,- pr. medlem er et riktig beløp ut fra det arbeidet som blir utført i løpet av ett år.

Styret anbefaler forslaget vedtatt.

FORSLAG 4 FRA STYRET

Bygdebok

Hvaler kommune arbeider med utgivelse av en «Bygdebok». I den anledning har kommunen bedt om at foreningen stiller med en representant i bokkomiteen. Styret i Hvaler Hytteforening har sagt ja til å være med i komiteen, og vil la seg representere ved foreningens leder Gunnar Dahl-Johansen.

Styret støtter tiltaket, og vil legge forholdene til rette for komiteens arbeid.

Styret foreslår for årsmøtet 2007 å bevilge 25.000 kroner til prosjektet.

Styret anbefaler forslaget vedtatt.

FORSLAG 5 FRA LILLIAN BÅDE GULLIKSEN:

Fartsgrenser på sjøen

Jeg vil foreslå at Hvaler Hytteforening medvirker til en begrensning og regulering av båttrafikken til badebukter og -strender i badesesongen.

Det bør vurderes å få lagt ut markeringsblåser ved de mest populære badeplassene, slik at alle, barn og voksne, kan føle seg trygge og usjenererte av båttrafikk når de bader og leker innenfor markeringsblåsene.

Begrunnelse:

Forslaget framsettes på bakgrunn av erfaringer fra «vår» egen badebukt, Skaarsnesbukta på Kirkøya.

I de senere årene har det vært et tiltakende antall anløp av båter med bade-gjester. Disse skal gjerne helt inn på stranda/grunna med sitt utstyr og sine bade-gjester.

På fine dager kan det ligge en hel «armada» med småbåter innenfor bade-området. Dette sjenerer badingen og lekingen på området, og spesielt ved ankomst og avgang kan båttrafikken medføre fare. Det skal også nevnes at eksosutslippet fra båtene forurensar, og

nedsetter gleden ved et badebesøk i bukta.

Jeg ønsker ikke med forslaget å avskjære båtfolket mulighet til å kose seg på aktuelle badesteder på lik linje med andre, men en bør kunne forvente at de kan legge til med sine båter utenfor et markert område, og dermed medvirke til den trivsel en ønsker å oppleve når en besøker de aktuelle badestedene.

Askim, den 22.04.07

Med vennlig hilsen

Lillian Både Gulliksen (sign.)

Styret anbefaler årsmøtet å støtte forslaget med følgende ordlyd:

For å oppnå økt trygghet og trivsel mellom de ulike brukerne av Hvalerskjærgården, anmoder årsmøtet styret å arbeide for en begrensning/regulering av båttrafikken ved badebukter/-strender.

Foto: Spektrum A.S - Ragnar Utne

Hvaler Hytteforening er høringsinstans i saker som er av allmenn interesse for hytteeiere og fastboende i Hvaler kommune. nedenfor gjengis foreningens syn på tre aktuelle saker: Kommuneplanen, Nasjonalparken, og Fartsgrenser på sjøen.

Høringsinnspill til kommuneplanen og planprogrammet for Hvaler kommune

Vi fikk Alternative arealstrategier for kommuneplan 2008 – 2020, til høring i januar i år, og benyttet anledningen til å gi innspill på tekst som «*det er viktig å videreføre en skjerpet og restriktiv politikk for utviklingen med størrelsesbegrensning, utforming, materialvalg og fargesetting og arealgrenser*».

Her ønsket vi at kommunen skulle lempe noe på sin restriktive holdning. Vi tror hytteeiere har like god sans for fargesetting og utforming som fastboende, og mindre forskjellsbehandling på hva hytteeiere og fastboende tillates, kan virke mer fremtidsrettet og samlende.

Arealgrenser i 100-meterbeltet bør også være likt for begge grupper.

Hvaler og Tjøme kommune har mange fellesnevnerne, og vi tillot oss å vise til hvilke arealgrenser Tjøme har.

Tjømes grense for fritidsbebyggelse som ligger nærmere enn 50 m til sjøen, er 90 m² og har maksimal fasadelengde på 12 m mot sjøen.

Tilsvarende har Hvaler kommune lagt seg på 70 m² og maksimal fasadelengde på 10 m mot sjøen i LNF-område.

Tjøme har arealgrense for fritidsbebyggelse som ligger mer enn 50 m fra sjøen på 120 m² og med maksimal fasadegrense mot sjøen på 16 m. Maksimal terrasse i tilknytning til hytte på maks 40 m².

Hvaler skriver at i strandsonen, som ikke er definert med meter fra sjøen, men som vi forstår er den eneste arealrammen for fritidsbebyggelse utenom LNF-området, er grensen 90 m² og dermed det maksimale arealet for fritidsbebyggelse.

Ut fra dette så vi at Hvaler har en langt mer restriktiv holdning enn Tjøme.

I vårt høringsinnspill ba vi derfor Hvaler kommune om å endre eksisterende arealgrenser opp til det Tjøme benytter. I en periode hvor stadig flere hytter tilknyttes det offentlige vann- og avløpsnett, medfører dette i seg selv et behov for utvidelse. I tråd med et stadig større ønske om komfort på hyttene, er det et stort ønske om å øke arealgrensene.

Vi foreslo at de Utfyllende bestemmelser til kommuneplanens arealdel,

ble justert med at vesentlig utvidelse av hytte kunne imøtekommes dersom det planmessig ble en god helhet. Utvidelser av mindre areal medfører ofte at det blir lite helhetlig, og at det ikke kunne være kommunens hensikt.

Videre påpekte vi at hytteeiere i Hvaler kommune definitivt har vært med på det økonomiske løftet i kommunen. Det gjelder store utviklingsområder som veinett gjennom spesielt høye bomavgifter, og ikke minst utviklingen av det offentlige vann- og kloakknett. Vi vet at uten hytteeiere hadde det vært umulige oppgaver for kommunen. Det virker derfor rimelig om kommunen tillater at hytteeiere får ta del i den generelle utviklingen, og få mulighet til noe mer komfortable og romslige hytter. Dette behøver ikke å gå utover utforming eller det estetiske generelt.

Høringsuttalelse for Ytre Hvaler Nasjonalpark

Hvaler Hytteforening har gjennomgått konsekvensutredningen og verneplanen, og er i utgangspunktet positive til Nasjonalparken og forslaget til verneforskrift.

De foreslåtte fartsbegrensningene på sjøen er vi utelukkende positive til.

Rundt 50 hytter vil bli direkte berørt ved at hyttene vil bli liggende i verneområdet.

Vi har hittil ikke mottatt negative meldinger vedrørende opprettelse av

---

Ringene på kartet viser lokaliteten til veiene som blir berørt av Nasjonalparken, dvs ligger innenfor planområdet. Planområdet tar for seg sjø og landområdene begrenset av den røde stiplede streken som vist på kartet. Illustrasjonen er faksimile fra heftet «Verneforslag og konsekvensutredning for Ytre Hvaler nasjonalpark».

nasjonalpark, men på bakgrunn av henvendelser vil vi dog sterkt oppfordre til noen små endringer i forslag til verneforskrift.

1.

Det gjelder forslag til verneforskrift punkt 1.3:

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- a) ombygging av bygninger samt mindre utvidelser
- b) gjenoppføring av bygninger, anlegg og innretninger som er gått tapt ved brann eller naturskade.

Når det gjelder dette punktet oppfordrer vi til at dagens ordlyd «kan gi tillatelse til» endres til «vil gi tillatelse til:». Slik at gjenoppbygging ikke kan bli nektet fordi det ligger i nasjonalparken. Det vil gi hytteeiere en nødvendig forutsigbarhet og trygghet for investeringer.

Hvalers ordfører Paul Henriksen er blitt sitert i avisen slik at hytteeiere tror de er garantert gjenoppføring, og vi ønsker at verneforslaget skal være entydig på dette området.

2.

Videre gjelder det at parkeringsplasser ikke kan innlemmes i parken uten at de berørte får tildelt nye plasser i tilnærmet tilsvarende avstand fra hytta. F. eks. ved Viker.

3.

Punkt 6.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til bruk av motorkjøretøy i spesielle tilfeller: blant annet til vedlikehold og byggarbeid på hytter etc.

Vi oppfordrer prosjektgruppen til å justere grensene for nasjonalparken

slik at veier som i dagens forslag ligger i grenseområdet og benyttes for å få fram materialer, blir liggende utenfor parken og derfor ikke blir omfattet av restriksjonene. Det vises pr i dag var-somhet til naturen, og vi oppfordrer til at de videre kan benytte kjerreveier til fraktning av møbler og materialer.

Det benyttes nå enkelte kjerreveier, som vei 6 side 21 i verneforslaget. Her har vi fått inn følgende presisering av de berørte:

Dette er en grasgrodd kjerre/traktorvei som følger terrenget, stedvis på gammel steinfylling, og som kan spores frem til Kutangen. Historisk har veien vært brukt som kjerrevei for landbruket og for fiskerne, helt fra den tid Vikers-havna var ved Skinnarholmen. Også i dag brukes veien som landbruksvei. I forbindelse med bygging og vedlikehold av områdets fem hytter, har veien fra 1964, vært anvendt til motorisert transport av materialer og utstyr.

4.

Videre er en hyttetomt uten byggetillatelse i Ørekroken blitt innlemmet i forslaget til nasjonalpark. Når selve tomten utgjør grensen ber vi dere vurdere dette på nytt, og se på om grensen for parken kan endres på dette punktet.

Høringsuttalelse vedrørende fartsgrenser på sjøen

Vi har mottatt til høringsuttalelse Hvaler kommunes forslag om innføring av fartsgrenser på sjøen. Vi både håper og tror at flere enn oss i hytteforeningens styre evner å glede seg over det mottatte forslaget. Vi mener at tiden allerede var overmoden for å iverksette et slikt tiltak.

Vi har vel alle blant annet lagt merke til de båtførerne som gjør sitt beste for å ødelegge for alle andre. Med en kartplotter og autopilot i den ene hånden og drinken i den andre, har de også ansvaret for en båt som er god for 50 knop eller mer, og hvor sjøvett og et båtførerbevis er totalt fraværende. Det var derfor i grevens tid at man valgte å gjøre noe med dette problemet. Dette tiltaket vil forhåpentligvis være med på å redde liv, men også være med på å redusere en miljøforurensing som er ødeleggende både for miljø- og kapitalverdier.

Vi setter pris på at Hvaler Hytteforening er valgt ut som en av flere viktige høringsinstanser i sakens anledning.

Det mottatte skriftlige materialet bærer preg av at det her har vært gjort en grundig forundersøkelse, og utvalget for Miljø og teknikk i Hvaler kommune har gitt gode forklaringer og begrunnelse i sitt forslag.

Spesielt gledelig er det at man har unngått å gå i den fella hvor det kunne være fristende å foreslå en såkalt generell fartsbegrensning ut i fra et bestemt antall meter fra land. Utvalget har derimot valgt å fokusere på «problemområdene», og har derfor evnet å skille ut det viktige fra det uviktige.

Det vil forundre oss mye om det er

mange som vil si seg uenig i de utvalgte områder hvor en fartsbegrensning er foreslått innført. At utvalget også har foreslått fast merking med skilt på land mellom to faste punkter er vi særdeles godt fornøyd med, da vi vet at blant annet Sverige har lang og god erfaring med slike fast oppsatte skilt. Dette vil også gjøre kontrollen enklere for de som er satt til å overvåke båttrafikken på sjøen.

Helt enig i det fremlagte forslag er vi likevel ikke. Utvalget har valgt å ikke benytte seg av de muligheter man har til å foreslå forskjellige hastighetsbegrensninger på forskjellige steder, til tross for at det i forskriftene er gitt hjemmel for å benytte seg av en skala fra 3 til 30 knop. (hastighetene 3-5-8-og 30 knop).

Vi har heller ingen forståelse for hvorfor utvalget ikke også har benyttet seg av muligheten til å foreslå at fartsbegrensningen i enkelte områder skal være tidsbestemt. Det vil si at fartsbegrensningen gjelder fra for eksempel 1. mai til 1 september.

Vi ser ingen grunn til at man en dag i november er tvunget til å kjøre for eksempel ut Skjelsbosundet med en hastighet på max 5 knop. Hvis hastighetsbegrensninger i enkelte av de områdene som er foreslått blir av en slik art vil dette kun være med på å undergrave respekten for et ellers godt og gjennomarbeidet forslag.

Siljeholmen med noen av sine «slott» fra 40- og 50-årene.

Tegning Odd Skullerud)

Arbeidet med Hvaler kommunes etterkrigshistorie

I sitt møte 17. januar gjorde Utvalget for kultur og personrettede tjenester i Hvaler kommune et på alle vis historisk vedtak da de etter anvisning fra kommunestyret opprettet en bygdebokkomite som skal arbeide med Hvaler kommunes etterkrigshistorie (1945 - 2000). I komiteen som skal ledes av undertegnede, sitter for øvrig følgende personer:

Tove Thøgersen - leder av museet i Fredrikstad

Kathrine Lorentzen Sandstrøm, historiker og tilsatt på kystmuseet, Dypedal

Nils Johnsen - aktiv i kulturlivet på Hvaler og bosatt i Papperhavna, Vesterøy

Ragnhild Ramberg - ansvarlig for arbeidet med Hvalerdrakten («bunad»), bosatt på Huser, Asmaløy

Trond Bankerød - tidligere ordfører, lærer og mediamann. Arbeider med lokalhistorie. Bosatt på Bankerød, Vesterøy

Gunnar Dahl Johansen - Leder av Hvaler hytteforening.

I denne sammenheng er det viktig for meg å understreke de spennende perspektiver som ligger i det at Gunnar blir med i komiteen på vegne av Hvaler hytteforening. Spennende både fordi det understreker hyttebefolkningens sentrale rolle i etterkrigstidens Hvaler, og fordi dette ytterligere vil bidra til å bygge ut det gode forholdet vi nå ser mellom Hvaler kommune og hytteforeningen.

Det har naturlig nok knyttet seg stor spenning til hvem som skulle tilsettes som forfatter. Flere meget gode kandidater søkte da stillingen tidligere i år ble utlyst. Etter at tre kandidater var plukket ut, ble intervjuer gjennomført. Valget falt på historikeren Aasmund Svendsen fra Moss. Svendsen har blant annet vært engasjert i Østfold fylkes historieprosjekt som ble avsluttet i fjor. Han høstet mange lovord for dette arbeidet.

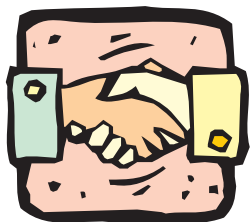
Aasmund Svendsen har allerede

startet sitt arbeid og engasjert komiteen med å innhente viktig grunnlagsinformasjon om en rekke områder som senere skal utdypes. Jeg nevner kort områder som utviklingen av kommunikasjonene, skoleliv, kultur- og religiøst liv, politisk arbeid, idrett og kultur, hytteliv, brygger, havner, næringsliv, fiske, befolkningsutvikling osv. Etter planen skal forfatter levere manus høsten 2009, noe som innebærer at vi vil kunne ta imot Hvaler kommunes etterkrigshistorie våren 2010.

Jeg håper og tror at dere som hyttefolk nå virkelig vil stille opp å hjelpe oss med gode historier, bilder, referanser til personer og annet materiale som kan benyttes. Særlig er vi på utkikk etter bilder av hytter som fortsatt fremstår slik de ble reist på 50-tallet. Vi vil for øvrig løpende komme tilbake gjennom «Hvalernytt» med informasjon om arbeidet.

Skulle du ha opplysninger du er interessert å bringe til oss, kan du benytte Gunnar Dahl Johansens mailadresse evt. kontakte meg pahe@hvaler.kommune.no

Paul Henriksen
Ordfører

SANGHJØRNET TIL HVALER HYTTEFORENING

Det er meningen skal være et nytt hjørne i hyttebladet vårt. Her vil vi komme med en ny sang i hvert nummer av bladet. Vi vil her også være mottagelige for innsendelse fra våre lesere, av sanger helst med tilknytning til Hvaler.

Det kan være for enkelte kjente sanger, men vi vil også gjerne ha sanger som dere har forfattet selv, generelle eller til spesielle anledninger. Vennligst send disse til bladet vårt.

Så trivelig det er å sitte på verandaen på hytta en lun og varm sommerkveld. Kanskje har du noen venner på besøk. Rekene er fortært, med loff og et glass skummende veske. Kanskje finnes der en gitar, et trekkspill eller et annet instrument som kan brukes. DA er det bare noen passende sanger som mangler.

Så hyggelig det må være når hyttenaboen kommer senere og forteller at «det låt jo så inderlig smellvakkert så».

Dagens sang (side 47) som vi ikke har forfatterens navn til er hentet fra noen år tilbake, men det er sikkert mange som nikker og husker igjen både steder og navn som er brukt.

DØM KAN FÅ SAGT DET

(Mel.: Grinivisa)

Ute på Hvaler
der byfolka praler
med anker i lua og puddel i band.
De fyller hver vik og hver knatt og strand,
og trur `øm er vismenn i molboland.
Men blir `øm for krye
og blærær for mye,
så kan det nok hende de får seg et stikk
av gubben med sjørnket myseblikk
i form av en vepsereplikk.

Refr.: Hvaler har, Hvaler har
folk som har dreis på replikken.
Sånn harè vært i fra gamle da`r,
her får en hver sitt svar.

Hvaler ble praia
rett utafor kaia
på dagelig ferd fra sin faste havn.
«Hvor skal nå skipet og hva er dets navn?»
skrek tysker`n på vaktbåten, hes som en ravn.
En mann ble forbanna,
han vifta med handa
te` Schrader og huia så lufta hven:
«Ti still, og sleng bort e` rute te`n
med hilsen fra skipets kapten.»
Refr.:

Nere på Hella
døm dansa og spella
om lørda`n når natta var sommerli`
En spjæring på hjemvei fant munnharpa si,
hos Johansen spelt`n huldsali` og bli`.
Det dufta fra heggen,
han satt ne`me`veggen.
Så skrek det fra vindu: «Å er`e for spell?»
«Det skulle nå væra – det høre`u vel-
en reinlender. Takk og farvel,»
Refr.:

Som rene snehaugen
sto Albert i baugen
og stirra i tjukka, men så`nte det spor.
I Fredrikstad køya han Schrader om bord,
men Svinesund stampa mot storm i fra nord.
Timene vandra,
da spørte ho Sandra:
«Albert, nå er vi vel snart under land?»
«Ta det med ro, du min kjære madam»
sa Albert, «vi står jo på land,»
Refr.:

Feriefolk herja,
men Wilhelm på ferja
sto stø som en klippe i opprørt vann.
«Tror De jeg rekker å løpe i land
og kjøpe aviser og drops til min mann?»
spørte e` frue
med fjærpønt på hue.
«Det gjør`i sikkert» sa Wilhelm og så
på dama, «men ikke trur jeg De vil nå
tilbake til ferja skal gå!»
Refr.:

Det surkla i skoa
og ulltrøya loa,
ja, gubben var våt som en drukna katt.
«Hvor har`u vært hen og svømt i natt?»
spørte hans nabo og slo opp en skratt.
«Jeg sto der på rekka
og skøv i fra snekka
med benet på brygga, og båten gled ut.
Så ble jeg lenger og lenger, gutt,
og plusseslig ble jeg for stutt,»
Refr.:

Odd B.

Sommernattskolen 2007

For 8. år på rad inviterer familien Sand til Sommernattskole ved Sand Atelier på Vesterøy. Tema for årets sommernattskole er romantikken. Vi skal bl.a. høre musikk fra denne tiden og oppleve dikterne Henrik Wergeland, Heinrich Steffens og Friedrich Schiller.

Vi begynner Sommernattskolen med kammerkonsert i Hvaler kirke søndag 15. juli kl. 2100. Florian Kellerhals

spiller fiolin og Christian Ihle Hadland klaver. De vil fremføre musikk av bl.a. Schubert. Deretter går det løs med malekurs i Sommernattskolens telt mandag og tirsdag kveld, der vi skal male et dikt av Wergeland. Etter malekurset blir det skulpturverksted med smie, der vi skal arbeide i tre og jern. I fellesskap skal vi her forme en skulptur.

Skolen fortsetter med teater og musikkverksted, der vi inviterer til teateropplevelser med kostymer, masker og atmosfære, Vårherre er lysmester og scenograf! Lørdag 21. juli avslutter vi Sommernattskolen med foredrag om romantikkens diktning ved Arne Nicolai-

sen og Christian Janss, kvelden avsluttes med toner i sommernatten. Vemund Blomkvist leser Johannesprologen på gresk og Tone Juve fyller teltet med folkesanger.

Deltagerne kan selv velge om de vil delta en hel uke og oppleve en reise gjennom forskjellige verksteder, eller om de vil være med en kveld eller to. Kveldene begynner kl. 19.00 og varer frem til kl. 23.00. Alle kan delta på Sommernattskolen, det kreves ingen spesielle forutsetninger, dette er et inspirasjonskurs! Programmet kan man se på: www.sommernattskolen.no

<<http://www.sommernattskolen.no>> , eller man kan ringe til Sand Atelier på tlf. 69 37 64 38. Velkommen!

Lokalhistorie: **VESTERØY**

I løpet av sommeren kommer en ny bok i serien om Hvalerøyene. Boken er ført i pennen av lokalhistorikeren og forfatteren Ulf Jardar. Han har tidligere utgitt fire øybøker, om Akerøy, Nordre og Søndre Sandøy, Herføl og Spjørøy. Den nye boka som omhandler Vesterøy.

Denne bok vil bli den mest omfattende av øybøkene til nå. Det legges vekt på få fram den historien som ikke, eller nesten ikke, har blitt skrevet om tidligere. Innholdet omfatter fiskersamfunnet Vesterøy, fiskehavnene, handelen og folkelivet knyttet til den. Den viktige veihistorien er grundig behandlet, og den relativt lille velferden som historisk er kommet Vesterøy til gode, får du også høre om. I tillegg fortelles historie knyttet til mennesker og miljø. Her er eksempelvis Vauerkilen et av stikkordene.

Boka blir på 132 sider med mange illustrasjoner. Vi kan garantere en bok som på en omfattende og interessant måte forteller og formidler øyas historie.

**PAUL
HENRIKSEN:**

Fra kompass til GPS - en utfordring for vår språklige kulturarv?

Himmelretningene har i hundrevis av år betydd mye for mennesker verden over når steder skulle angis eller navngis. Ikke minst har kompasset og himmelretningene vært viktig for den navigasjon det sjøfarende folk har måttet foreta for å nå fram til en bestemt havn, at losen skulle finne sin oppdragsgiver, eller fiskeren finne fram til posisjon for dagens traldrag.

Men også for mennesker i innlandet har det vært viktig å se til himmelretningene og solas posisjon når omgivelsene har vært den tette skogen, de åpne slettene eller de store fjellviddene.

Kyst eller innland. Hvor mange er det ikke som nikker gjenkjennende til stedsnavn som Nordigarden, Vestbygda, Sørgrenda, Austvoll, Sørleden og Vestfjorden. Navn som kan hentes ut fra nær sagt alle norske bydesamfunn ved kyst som i innland. Bak navnene ligger et rasjonelt behov for å plassere stedene i en bestemt posisjon i forhold til andre punkter eller steder i landskapet.

På Hvaler finner vi dette med himmelretningene igjen i kjente navn som Vesterøy, Østli, Nord i Enga, Nordenga, Nordgården, Østa, Vesta, Østære kilen, Sydengen, Nordre og Søndre Sandøy, Nordre og Søndre Lauer osv.

I en kystkultur der båt og navigasjon har stått sentralt både for utøvelse av næring og for fritid og rekreasjon, har sekstant og kompass dannet utgangspunkt både for de sikre, og i stormfullt vær, de langt mindre sikre avgjørelser. Dette at de daglige veivalg har vært

knyttet til om vi beveget oss øst, vest, nord eller sør, har dermed også gått inn som viktige og integrerte bidrag til vår språklige arv.

Yrkesutøverne i kystsamfunnet tok således med seg det maritime språk til sitt lokalsamfunn og bidro dermed også til å skape et språklig og kulturelt bånd mellom yrke og dagliglivet for øvrig.

Denne opptattheten av himmelretningene har m.a.o. blitt en integrert del av språket for å konkretisere en bestemt plassering eller veiretning; «jeg skal male sørveggen», «plomme-treet på østsia av huset», «reven gikk nord i fjellet», «mor gikk i nordære retning», «båten gikk sønna på Torbjørnshjær» eller «far er på sønnære fiskerbank».

Men ikke bare var kompasset utgangspunkt for stedsangivelser og navnsetting. Også når det gjaldt «underholdning» ble kompasset brukt. Selv husker jeg med all mulig tydelighet og ikke minst sjenanse at far underholdt i lystelig lag med å deklamere - ja nettopp kompassrosa: «Øst for Nord, og nord nord øst og nord for nord øst, Nord Nordøst». Slik holdt den gamle sjømannen på til stor applaus fra slektninger, venner og andre som ville høre på. Selv gikk jeg ut og skammet meg i ungdommelig uvitenhet om det kulturelle uttrykk dette «underholdningsinnslaget» egentlig representerte.

I dag er det knapt noen som fortsatt setter kursen ved hjelp av kompasset. Stadig flere er det som sikrer sin ferd både til sjøs - og til lands, gjennom det satelittbaserte GPS-systemet. GPS

har blitt redskapen for korrekt angivelse av riktig sted enten vi befinner oss i fiskerbåten, i bilen eller for den del i snekka.

Gjennom bruk av GPS-teknologien gis vi en langt større sikkerhet for riktig navigasjon, men de språklige kodene vil unektelig forandres med endringen i den teknologiske utviklingen. Fortsatt vil nord, sør, øst og vest ha sin plass i språket, men siden vi nå vil spørre etter annen og langt mer mangesidig informasjon, vil også opptattheten av himmelretningene svekkes og med dette også grunnlaget for tradisjonell språklig utvikling. Samtidig som ny teknologi vil gi opphav til nye ord, uttrykk og stedsnavn, ja hvem vet kanskje også som grunnlag for humor.

Det har sikkert med alder, tradisjonsbundethet og en viss form for språklig nostalgi å gjøre, for nå har også jeg, som min far, begynt å fremføre kompassrosa - «Øst for nord og nord nord øst og nord for nord nordøst, Nord Øst.... Nord for nord nord vest, nord nord vest, vest for nord, Nord».

Kanskje mine sønner en dag reiser seg opp i lystig lag og fremfører tekster og historier om GPS-systemet? Møn tro hvordan språket vårt etter hvert vil fremstå?

Uansett - for meg vil båten fortsatt passere «sønna på Torbjørnshjær».

***

Ha en riktig god sommer - men husk å se opp for alle skvalpeskjæra «nordapå».

Kultur- sommeren på Hvaler – bedre enn noensinne!

Uansett om sommeren byr på fire ukers solskinn eller et noe mer trøstesløst gråvær, vil en kveld eller to i Kultur-teltet på Hvaler Gjestgiveri få deg til å minnes sesongen 2007 med et smil. Høydepunktene står nærmest i kø når teltklaffene slås til side første juli.

Litt i le av den hundre år gamle hvite, staslige bygningen som er Hvaler Gjestgiveri, reises det hvert år det som av mange er kjent som Kultur-teltet på Hvaler. Her har både feriegjester og fastboende de siste årene kunnet glede seg over show og konserter. Og nå står en ny sesong for døren.

- På Hvaler Gjestgiveri er vi opptatt av de gode opplevelsene, sier gjestgiver Øystein Elgheim.

- Og gode opplevelser kan være både mat, drikke og kultur. Vi ønsker å legge til rette for en kombinasjon av alle de tre faktorene.

Sommershowet i år er det de fem gutta i Cheezy keys som står for. Med solid bakgrunn fra norske og internasjonale musikal -og revyscener er Cheezy keys et unikt og annerledes tilskudd til underholdningsbransjen. De har beveget seg fra den typiske acappellakonserten til å flette låtene inn i et humorfylt un-

derholdningsshow.

Sommershowet på Hvaler Gjestgiveri har premiere onsdag 4. juli.

- Vi kan love topp underholdning, flott musikk og ypperste kvalitet Det blir sommershow i perioden 4. – 22. juli, sier gjestgiver Elgheim.

- Men ikke hver dag. Blant annet kommer BADEGJESTEN tilbake.

BADEGJESTEN er en blanding av intervju og konsert – ikke ulikt Bokbadet. Men her med musikere. I en personlig samtale får publikum et møte med noen av Norges fremste artister. Hva motiverer dem? Inspirer dem? Hvordan jobber de med musikk og tekster?

- Søndag 15. juli åpner vi årets BADEGJESTEN med et comeback, forteller produsent Knut Fougner.

- Duoen Odd Børretzen / Lars Martin Myhre er endelig tilbake, fem år etter deres forrige CD Kelner. De skal lage en CD til, og Odd Børretzen sier at dette blir slutten på hans karriere. En del av dette stoffet får du høre når de to er årets første BADEGJESTER, for øvrig en av ytterst få konserter de to skal ha i år.

Rollen som årets bademester er overlatt Klaus Sonstad – et ikke ukjent fjes fra Kos & Kaos på NRK1 og den ene halvparten av Are & Odin på P3.

- Vi er utrolig glade for å ha med Klaus på laget, forteller Knut Fougner.

- Hans varme, vennlighet og sjarm passer som hånd i hanske med Børretzen / Myhre, og vi kan love et særdeles hyggelig møte mellom de tre. Her gjelder det å kjenne sin besøkelsestid.

Og ennå er ikke hele BADEGJESTEN-programmet klart.

- - Vi jobber fortsatt med å få hele programmet på plass, og folk må følge

med på www.badegjesten.no for oppdateringer. Her kan man også kjøpe billetter, forteller produsent Knut Fougner.

Om noen artister kommer og går, så er det andre som kommer igjen og igjen. Som for eksempel Ingrid Bjørnov – Hvaler-venn og kjent musiker, artist, underholder, programleder – kort sagt multikunstner. Vi har hørt henne på radio og sett henne på TV, men å oppleve henne i levende live på scenen er noe helt annet. Etter å ha tatt en lengre pause er hun tilbake med mye nytt materiale. Og Ingrid Bjørnov har et stor og trofast publikum på Hvaler, som for lenge siden har begynt å glede seg til årets Hvaler-konsert søndag 1. juli.

Kultursommeren på Hvaler Gjestgiveri avsluttes som vanlig med Bjørn Eidsvåg. I år er det sjette gang han kommer.

- Han trives nok godt her hos oss, innrømmer gjestgiver Elgheim.

- Det er blitt en fin tradisjon at Bjørn avslutter kultursommeren på Gjestgiveriet med to konserter ute på plenen foran hovedhuset. Fredag 27. og lørdag 28. juli er datoene for Eidsvåg-konserten.

Årets konsert skiller seg fra de tidligere ved at den blir større. Veteranen Eidsvåg deler scenerom med Marit Larsen – og strykere fra TrondheimSolistene. Det lover godt for en storstilt avslutning.

Hannflått.

Hva er flått?

Hver sommer hører vi om flått, en liten krabat som suger blod og kan overføre farlige sykdommer som hjernehinnebetennelse. Men hva er egentlig flått?

Oppsvulmet flått, omtrent så stor som en ert, full av blod, og ikke istand til å gå på vanlig vis.

Av: STEINAR Q. ANDERSEN, Kommunikasjonsdirektør. Artikkelen er sakset fra nettleksikonet Wikipedia.

Flått er et familienavn for store blodsugende midder, noe som betyr at de er i edderkoppdyr-familien. De finnes i alle verdensdeler, i Norge finner vi dem hovedsakelig langs kysten fra Østfold til Nordland, spesielt i Agder-fylkene er det mye. Flåtten angriper fra april til oktober, men er ekstra aktiv i sommermånedene.

Flått blir normalt inntil 25 mm lange, og de utvikler seg fra egg til larve, via nymfe til kjønnsmodent dyr. I Norge er det skogflåtten (*Ixodes ricinus*) - skogbjørn som den også kalles - som er mest vanlig. En annen vanlig flått i Norge er fuglefjellflått, som naturligvis holder til ved fuglefjell.

Blodsugere

Flått er blodsugere som angriper virveldyr, deriblant mennesker og andre pattedyr, og de kan skifte vert flere ganger. Det er på denne måten at de blir såkalte vektorer, det vil si sykdomsspredere. Flått kan blant annet overføre smitte som kan gi sykdommen Lyme borreliose. Dette skyldes bakterien *Borrelia*, som flåtten kan overføre til mennesket når den biter. Denne bakterien kan i verste fall gi lammelser, hjernehinnebetennelse og leddbetennelse. Imidlertid er det bare 20-25 prosent av norsk flått som er bærere av denne bakterien.

Flåtten kan ikke fly, men sitter helt i ro på planter på bakken og venter på å angripe et dyr eller menneske som passerer. Husdyr er sammen med hjort og rådyr de vanligste vertsdyr for flåtten.

Rød hevelse

– I de fleste tilfeller fører et flåttbitt kun til en rød hevelse. Men flått som har bitt seg fast i huden må fjernes så fort som mulig, siden sjansen for å få overført farlige bakterier øker når flått er festet til huden i mer enn 24 timer, sier farmasøyt Trond Raudsandmoen i Alliance-apotekene til nyhetsbyrået News-wire.

Raudsandmoen sier at det er mulig å redusere sjansen for å bli angrepet av flått.

Råd mot flått

For å unngå flåttbitt, er det viktig å være godt tildekket med klær hvis en ferdes i områder der flått er vanlig. Dette gjelder særlig der vegetasjonen er tett.

– Bruk av myggstifter og spray som også virker mot flått, vil redusere sjansen for å få flåttbitt, sier Raudsandmoen. Disse midlene må føres på huden eller utenpå klærne før man ferdes ute i områder hvor flått er vanlig. Han forteller at flått som har bitt seg fast i huden, fjernes lettest med en flåttpinsett.

Et flåttbitt kan også føre til en lokal infeksjon på bittstedet. Dette kan behandles med sårsalver.

Hvis det danner seg et ringformet utslett rundt bittet i etterkant, kan dette være et tegn på sykdommen Lyme borreliose. Folkehelseinstituttet oppfordrer da folk til å oppsøke lege. Lyme borreliose kan behandles med antibiotika. Ifølge instituttet varierer andelen av flått som er bærere av smittestoffet.

Smittefare

Flåttan oppfattes som en biologisk vektor, en som kan overføre zoonoser, sykdommer som overføres mellom dyr og mennesker. Den kan være bærer av farlige bakterier eller virus. Hvis den fjernes før 24 timer antar man at bakterien har hatt liten sjanse for å bli overført. Når det gjelder viruset antas det at smitten kan overføres langt tidligere.

Bakterie

Den vanligste smitten er bakteriegruppen Borrelia (spesifikt, bakterien Borrelia burgdorferi) som kan invadere nervesystemet og gi lammelser, ledde sykdom, kronisk hudsykdom og smertetilstander. Det antas at 20-25 % av norske flått bærer denne bakterien, 50 % i øst og sør, og betraktelig færre lengre nord. Fem prosent av de infiserte av denne bakterien utvikler sykdommen, omlag 150 tilfeller årlig. I tillegg til smågnagere og fugl, kan store dyr som hjort være vertsdyr.

Forholdsregler og tiltak

Hvert år avgir flått anslagsvis to millioner bitt i Norge. Det anbefales en å lete etter flått og raskt fjerne observert flått. Hvis den har bitt seg fast, er dette ofte i områder med tynn hud (skrittet, hårfestet, armhuler) eller åpne sår. Den sitter ofte halvveis nedsenket i såret, bakparten ofte gråaktig og med størrelse avhengig av sugetid. En oppfylt flått kan bli 15 mm. Bittet merkes ikke grunnet bedøvelse som følger med flåtts spytt.

Anbefalt prosedyre er å, med negl eller pinsett, klippe til over flåtten, forsiktig nært munnen (unngå å presse stoffer fra flåtten inn i såret), og deretter dreie mot urskiven. Munddelene bør ikke bli igjen i såret, og en sårsalve anbefales. Det finnes også tabletter som kan hjelpe motvirkende mot infeksjoner, disse fåes hos legen. Bittet vil uansett gi en rød hevelse. Hvis det etter 3-4 dager evt. inntil en uke, avtegnes en tydelig ring rundt såret eller ringformet utslett, har man antakeligvis blitt smittet og må behandles umiddelbart.

Flått har ofte hardt skall og er særdeles robust mot forsøk på å avlive den. Forsøk på å kvele flåtten (med gift, vann eller neglelakk) slik at den slipper taket, vil neppe føre fram, ettersom flåtten normalt ikke puster mer enn to-tre ganger i minuttet. Bruk av myggspray og hvitløk-pulver antas å virke avvisende på flåtten.